

HAJDUFÖLD

KLÓFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy hónap . . . . . 25 K Félévre . . . . . 150 K
 Helyszőlőre . . . . . 75 K Egész évre . . . . . 300 K
EGYES PÉLDÁNY ÁRA: 1 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Felsőbb főszerkesztő: Dr Komlóssy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM
INTERURBAN TELEFON: 3-48. SZÁM

Zrinyi tanítása

Háromszáz évvel ezelőtt született magyar hazánknak egyik legnagyobb fia, a keresztyén ragyogó bajnoka: Zrinyi Miklós, a költő-hadvezér, a szigetvári hősnök méltó unokája.

Az ő kora sokban hasonlatos volt a mai korral. A magyarság akkor is szűk határok közé szorított Csonkamagyarországon élt, küzdve német és török hódító elnyomás ellen. Imádatos ragaszkodással csüggött elárvult nemzete a törökverő nagy hadvezéren, ki egyben a nemzet tanítómestere és prófétája volt.

Mai helyzetünkben Zrinyihez kell fordulnunk vigaszért és utmutatásért. Belőle, mint kiapadhatatlan forrásból merithetünk.

A Keresztyén Nemzeti Liga tegnapi estélyén lapunk kitűnő külső munkatára: dr Bessenyei Lajos, a debreceni Tanári Kör elnöke mondotta a hatalmas előjáró beszédet, melynek egyes részleteit itt adjuk.

A XVII. századnak a közepén ott áll kimagasló alakjával gróf Zrinyi Miklós, mint e kor nagyjainak náluknál semmivel sem kisebb és méltatlanabb társa. Erzi hazája kétségbeejtő állapotát: a háromfelé tagozódást, a félszázados belháborút, a protestánsok üldözését, az általános pusztulást és nyomorúságot, az uralkodóház és környezete magyargyűlöletét és mindezek láttára megmozdul egész magyar lelke; kardot forgat, műveket ír, tanácsokat oszt, hatalmas terveket kovácsol, szinte olyanná válik, mint egykoron Józsué. Ki akarja vezetni ezt a szerencsétlen nemzetet a szolgaságnak földéről egy szebb, jobb, igazabb országba, a megígért Kánaánba.

Lehetetlen észre nem vennünk a szembezők hasonlóságot, amely akkori közállapotaink és a mostaniak között fennáll, főleg a területi szétdaraboltságot illetőleg. De egyébként is megállapíthatók bizonyos lényeges megegyezések. Külpolitikailag akkor is el voltunk szigetelve mindenkitől, árva szirt gyanánt állottunk a gyűlölködő népek tengerének viharzását; belpolitikailag akkor is a legélesebb pártokra bomlott szét az akkori Csonkamagyarország töredék lakossága és szinte életre-halálra üldözte egymást; a magyar ökökre, a magyar ököre, egy magyar nemzeti hadseregre akkor is legelső renden és legnagyobb mértékben volt szükség, akárcsak ma, mikor a mesterségesen felállított határok mentén kaján szomszédaink hiéna-éhséggel leselkednek reánk; a felekezeti békesség, a keresztyén vallások harmóniája, Józus követőinek egysége akkor is kívánatos kép gyanánt ködlött a nyomorúságok országútján fántorgó, bukdaécsoló nemzet felé, mint most. Zrinyi messzelátó lelke mindezekben a veszélyekben megtalálja a gyógyulást hozó orvosságot és nem győzi szavával, tettével, írással az elalélt nemzetet ezek használatára, alkalmazására buzdítani. **Ne számítsunk senkire hanem csak saját magunkban bizzunk**, — ez az ő diplomáciája; „szeressük egymást oly hiven, mint jó fiak apjakat, jó leányok anyjukat, jó atyafiak egymást szokták,“ — ez az itthoni kormányozásának az alapelve; alkossunk felelősséget, kiképzett, tisztességesen felszerelt nemzeti hadsereget, — ez az ő hadvezéri gondolata; a kegyelmetek sérelme, kiáltja a protestánsok felé, a mi, tudniillik: a katolikusok sérelme is, — ez az ő keresztyéni egyetértése, tiszta evangéliumi szeretete.

Ezért kell Zrinyit mintegy feltámasztani, népszerűsíteni, utmutatónk elfogadni. **De nagy lelkének mindenestire legnagyobb eszménye az,**

melyben a különböző felekezeti és ezért egymást pusztító magyarság között békességet akar teremteni. Azért nem vonakodik ezen meggyőződésének ismételtén kifejezést adni; nem mulasztja el beszédeiben és írásaiban a figyelmet erre újra, meg újra felhívni.

Ő előtte egy cél lebegett csak mindig és mindenütt, a haza üdve! Ő ki merete mondani épen a XVII. század közepén, hogy **össze kell fogni az egész keresztyén magyarságnak**, ha meg akarják menteni ezt a szerencsétlen országot.

Sajnos, Zrinyi hamarabb meghalt, mintsem hatalmas tervei bármelyikét is megvalósíthatta volna. A könyörtelen végzet elragadta tőlünk éltének virágjában és végsorsában glóriás alakká magasztosította őt, besorozta igazi nagyjaink, nemzeti vértanúink pantheonjába. Ősi, fájdalmasan dicsőséges hagyomány nálunk, hogy népünk kimagasló vezetői a legtöbben nem természetes halállal, vagy legalább is idegen, vagy valami ellenséges tényező erőszakos beavatkozásával pusztulnak el. Tekintsünk végig halhatatlan emlékü héroszaink során: ki távol tőlünk, külföldi bujdosásban halt meg; kit mérreg emészt el orozva, kit kínzó gyötrelme hajt örületbe és tesz önmaga gyilkosává; kit golyó,

bárd, akasztófa olt ki; ki eltűnik nyomtalanul; ki forradalmi láz áldozatává lesz. Mintegy végzetünk, hogy nagyságukért vértanúságot szenvedjenek. Ebbe a szomorítóan fényes mártíryülekezetbe mennyire bele illik Zrinyi Miklós is!

Halálának ma alkonyattájban volt évfordulati napja. Elszálló lelke akkor gyászba borította az egész magyarságot, feltámadó szelleme viszont hozzon most ránk, gyászba borult, porig alázott magyarokra, boldogságot. A csáktornyai sírbolt hamvaiból keljen ki és szálljon fölénk egy jóságos géniusz, mely éljen közöttünk, hasson és munkálkodjék. Különösen pedig es legelső sorban **forrasszon össze bennünket, különböző keresztyén felekezeti magyarokat, egyetértő, egymást megbecsülő, kölcsönösen tisztelő testvéreké.**

Lássuk be végre, hogy nekünk nem szabad egymás ellen küzdenünk, egymást fogyasztanunk. Kevesen vagyunk, szerfelett kevesen, emellett árva, szerfelett árva, úgy hogy mindnyájunknak össze kell fognunk, egymást támogatnunk, krisztusi szeretetben egyé kell válnunk, ha egyáltalában mint nemzet még élni akarunk és az isteni gondviselés felemelő és megbocsájtó kegyelmére számítunk.

Bernolák komoly munkát követel a képviselőktől

- Vita a házszabályokról -

Budapest nov. 18. (Nemz. St. tel. jel.) A nemzetgyűlés mai ülését háromnegyed 11 órakor nyitotta meg Rakovszky István elnök. Mikovényi Jenő, mint az állandó igazolóbizottság elnöke, leteszi az esküt. Bernolák Nándor a házszabályokhoz szól. Mint a közjogi bizottság előadója, kötelességének tartja bejelenteni, hogy az állam és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló törvényjavaslat már régen a bizottság előtt fekszik. Sajnos, a bizottságot már ötször hívták össze anélkül, hogy határozatot hozott volna, mert a bizottság tagjai nem jelentek meg. A képviselőnek nemesak jogai, de kötelességei is vannak. Ha a bizottság tagjai nem akarják kötelességeiket teljesíteni, mondjanak le állásukról.

Rakovszky elnök felhívja a közjogi bizottság elnökét, hogy nevezze meg azokat a képviselőket, akik nem jelentek meg a bizottsági üléseken.

Hencz Károly elnök kijelenti, hogy a házszabályok szerint csak akkor kell jelentést tenni a Háznak, ha két egymásután következő bizottsági ülés nem volt határozatképes. Nem akarja a mulasztást elkövetőket védeni, de kénytelen rámutatni, hogy a bizottsági ülések párhuzamosak voltak a nemzetgyűlés üléseivel.

Rakovszky elnök, majd Bernolák Nándor és Hencz Károly felszólalása után Ereky Károly kijelenti, hogy ő már régebben indítványt nyújtott be, hogy a bizottsági ülésekről távolmaradó képviselőket 200 korona pénzbüntetéssel sújtsák. Ha a bizottságok nem dolgoznak, a nemzetgyűlés sem lesz munkaképes.

Bernolák és Hencz újból rövid felszólalása után elnök napirendi javaslatot tesz, mely szerint a Ház legközelebbi ülését november hó 29-én tartja. Kovács J. István 30-át ajánlja, majd visszavonja indítványát s így a nemzetgyűlés az elnök indítványát fogadja el.

Szünet után elnök bejelenti, hogy a leg-

főbb állami számvevőszék elnökét s két alnökét a november hó 29-iki ülésen választják meg.

Hencz Károly és Tomsányi P. Vilmos polémiája után Orbók Attila terjeszti elő sűrűs-interpellációját. A románok körülből 21 milliárdnyi vasuti kocsit vittek el tőlünk. A jóvátételi bizottság jegyzéket intézett a román kormányhoz, amelyben felszólította, hogy 14 ezer vasuti kocsit szolgáltatson vissza Magyarországnak. Ezt a jegyzéket a románok ügyesen leplezték, de mégis nyilvánosságra jutott. Felhívja a külügyminisztert, hogy az angol orientáció kapasan minden lépést tegyen meg, hogy az összes vasuti kocsikat visszakapjuk.

Orbók Attila interpellációjára nem kapott választ, ehelyett az interpellációt kiadták a külügyminiszternek, amintán a nemzetgyűlés ülése véget ért.

Rendelet a menekülők ellen

Budapest, nov. 18. (Nemz. St. tel. jel.) A kormány az indokolatlan beözönlés ellen ma rendeletet adott ki, melyszerint a magyar határt átlépők ellenőrzésére ellenőrzőket rendel ki. A miniszteri rendelet kimondja, hogy **feltétlenül bebecsátási joguk van azoknak a családfeleknek, akiknek családjuk már régen Magyarországon tartózkodik, ezenkívül tanulóknak és főiskolai hallgatóknak tanulmányaik folytatása céljából s végül közszolgálati alkalmazottaknak ha előzetes alkalmazatásukra rendeletet kaptak.** A határtátlépési állomások újabb beköltöző vonatot el nem fogadhatnak, míg a visszautasított beköltözők vonatját a szomszédos állomáson el nem fogadták.

Az antant adóssága

Berlin, nov. 18. (Nemz. St. tel. jel.) A német lapok megállapítják, hogy az antant 12 milliárd dollárral tartozik Amerikának.

A hadirokkantak megmentése

Uj csapáson a hadigondozás

Tátozó sebe az országnak, a gyalázatosan szétdarabolt Csonkamagyarországnak a hadigondozás szervezetlensége. Ennek az oka azonban nem a mai kormányrendszer, hanem a jó utón megindult szervezést szétlúzó forradalom és a vörös örület.

Debreczenben és Hajdúvármegyében most állította fel a hadigondozó hivatal a népjóléti minisztérium, melynek kiküldötte, dr. Hepp Oszkár miniszteri titkár a csütörtökön délelőtt összehívott értekezleten ismertette a főbb irányelveket a város, vármegye, katonai parancsnokság és a jótékonyági-egyesület vezetőiből összehívott szakbizottság előtt. Az értekezleten Csóka Samu h. polgármester elnököl.

Az összes társadalmi kérdések között, melyek megoldásra várnak, az a legelső, hogy a világháború legtöbbet veszített, eiről megfelelő gondoskodás történjék — mondotta a miniszteri kiküldött. A háború vége felé a hadigondozás intézményes biztosítása már eredményesnek ígérkezett; sajnos azonban, a forradalom és a vörös uralom mindent felborított és megsemmisített. Először kell kezdeni a munkát. A népjóléti minisztérium már megszervezte Hajdú vármegye és Debreczen részére a hadigondozó népirodát, melynek segítségére lesznek a hatóságok hivatali szerveikkel és a társadalom is. Kéri ezek támogatását.

Cseke Sándor megyei árvaszéki elnök jelzi, hogy Hajdú vármegyének már van külön alapja és azokat külön is kívánja kezelni.

Piszkay Árpád, a hadirokkantak, özvegyek és árvák nemzeti szövetsége debreceni szervezetének igazgatója helyteleníti az eddigi hadigondozást. Ne pénzbeli segítyt adjanak, hanem munkát és támogatást. Munkára kell szoktatni mindenkit. Helyes volt a sokféle rokkantegyletek feloszlata, mert azokban felelőtlen egyének vették át a vezetést és a hadirokkantak nyomorúságát a saját, önző érdekeik szolgálatába állították. Így nyerték meg a szerencsétleneket a destruktív irányzat részére. A láncolás és üzérkedés helyett a termelő munkához kell vezetni a rokkantakat. Ezért pénzügyi segítyt csak kivételesen szabad adni. A könynyelmű pénzosztások követelőkkel tettek sok rokkantat és miután föllépésük eredményes volt, egyesek ezeket kaptak a szerények rovására. Rámutat a legutóbbi esetre. Tuskótermelésre kért és kapott engedélyt a várostól a rokkantak részére, 200-nál többen jelentkeztek, de kitermelésre csupán kettő vállalkozott. — Benyáts Emil barisnyagyarában munkát kínált hadiözvegyeknek és árváknak, de munkára senki sem jelentkezett. Ha segítyt adnak, ellenőrizni kell, mire fordítják. Kifogásolja a rokkant illetmények folyósításának lassúságát, ami a központi kezelés oka. Van, aki 1—2 éve nem kapta meg illetményét. Gondoskodni kell egy a művegtag-ellátásról, mint javító-műhely felállításáról, mert az képtelen dolog, hogy a 20 koronás rugó eltörése 800 koronába kerüljön a szegény rokkantnak — Budapestben, vagy ami még rosszabb, maga kopácsolja össze művegtagját és — tönkretegy.

Penyigei Sándor alezredes a rokkantilletményhátralékok sürgős kiutalását kéri, mert e téren sok a jogos panasz. Annak idején javaslatot tett a kerületenként való kezelés érdekében, mert a központi kezelés tulságosan nehézkes. Rámutat még arra a szomorú tényre, hogy a hadi özvegyek jórésze vadházasságban él és szaporítja a törvénytelen gyermekek számát, ami demoralizáló hatással van a népre.

Hepp Oszkár dr. miniszteri titkár felelt a felszólalásokra. A népjóléti minisztérium irányelve a hadigondozás megoldására: a nyugdíj, az utókezelés és ismételtetés. Tényleg a legjobb segítélyezés a munkaadás. A rokkantellátást újból szabályozni kell és pedig új felülvizsgálat alapján és a nyugdíjellátást a rokkant vagyoni viszonyaihoz kell mérni. A művegtagjavító műhely felállításának nincs semmi akadálya. Ami a Bécsben kezelt alapok dolgát illeti, a tárgyalások folyamatban vannak. A 80 millió megvan és felosztása is csak az utóállamok túlkövetelése miatt késik.

Rostás István városi elöljáró szerint közös műhelyeket kellene állítani a rokkantak

részére és akik ott érdemes munkásoknak bizonyulnak, azokat önállósítani kell. A társadalmi gyűjtések helyett célszerűbb lenne a rokkantadó behozatala, mert azok, akik milliókat szereztek, szükmarkuak. Törvény kényszerrel kell megnyitni ezek pénztárcáit.

Szent Királyi Tivadar kereskedelmi, és iparkamarai elnök helyesli az adóztatást, mert úgy nem bujhat ki senki a nemzeti tartozás alól. Hangsúlyozza, hogy kivált a keresztyén kereskedők jártak elől az adakozásban. Legutóbb is 45,000 koronát adtak össze.

Cseke Sándor rámutat arra, hogy Hajdú vármegye már 1917-ben 5 százalékos pótdadót vetett ki és megteremtette a hadirokkantak, özvegyek és árvák alapját. Ezt megteheti Debreczen is. Csak például említi föl, hogy Semsey Andor, a megye első földesura mindössze 10,000 koronás adományt tett a háború alá a jótékonyág oltárára, ellenben pótdadóban lényegesen többet fizet.

Szent-Királyi Tivadar kéri a h. polgármestert, hogy a városi tanács már a legközelebbi közgyűlésen tegyen e tárgyban javaslatot. Nem hiszi, hogy valaki felszólalna ellene.

Sztankay F. Béla szerint nincs semmi akadálya annak, hogy a fémipari szakiskolában művegtag-javító műhelyt létesítsenek, csak a kereskedelmi miniszter engedélyét kell ki- eszközölni.

Az értekezlet ezzel véget ért.

Megnyilt a siketnémák varróiskolája

A siketnémákat gyámolító egyesület igazgatótanácsának értékes, szép jövőre hivatott alkotása az a varróiskola, mely a siketnémák helybeli intézetében a tanulmányaikat végzett leány növendékek számára szerveztetett s nyílt meg e hó 4-én.

A képzésben részesült fiú növendékek részére az intézettel kapcsolatosan már évek óta kétév folyamán kertgazdasági szakiskola áll fenn és így a hazai siketnéma intézetek között a debreceni az első, melynek kötelékében a siketnéma kiskorúak nem pusztán az élelőszóval való hangos beszédet sajátítják el és jutnak az egyszerűbb életviszonyoknak megfelelő ismeretek birtokába, hanem úgy a fiúk, mint a leányok gyakorlati pályára is előkészülhetnek s mint keresőképessé egyének hagyhatják el az intézetet.

A siketnémák varróiskolájába egyelőre csak három növendék nyert felvételt. Ez a szám növekedni fog, mihelyst a közönség érdeklődését a varróiskola felkelti s támogatását sikerül oly mértékben megnyernie, hogy e műhelyhez érkező megrendelések mennyisége újabb növendékek behívását lehetővé teszi. A varróiskola felelősség és szerény díjazás mellett vállal kényes izlést kielégítő női jelsőruha és fehérnemű varrást.

Kérjük a közönség szíves támogatását, hogy az iskola előtt álló emberbaráti cél minél teljesebb mértékig megvalósítható legyen.

Danielou újabb cikke rólunk

Magyarországnak nem lehet zsoldos hadserege

Páris, nov. 18. (N. St. t. j.) Danielou képviselő, aki nemrégiben Budapesten járt, ismét cikket irt az Eclairben rólunk és a következőket írja:

Budapesti tartózkodásom idején a magyar kormány különösen felhívta a figyelmemet a trianoni békeszerződés azon rendelkezésére, amely Magyarországot zsoldos hadsereg tartására kötelezi. Ez esetben egy magyar katonai évi ellátásának költsége egyezer koronáról

30 ezer koronára emelkednék. A zsoldos hadsereget a bolszvista eszmékhez hozzáférhetőbb ipari munkásságból kellene toborozni az elfoglalt földműves nép helyett. Így a zsoldos hadsereg végzetes eszköz volna valamelyik párt hatalmi törekvéseinek. A cikket azzal végzi, hogy a zsoldos hadsereg Németországra való tekintettel vitás lehet ugyan, de nyilvánvaló, hogy a kis államokban, Magyarországon, Bulgáriában nem előnyös.

Olga királynő -- a görög régens

Konstantint nem engedi vissza az antánt

Athén, nov. 18. (Nemzeti St. tel. jel.) Athénben tegnap nagy tüntetés és zavargás volt, amely összeütközéssel végződött. Egy Venizelosz párti képviselőt, amint az utcán haladt, agyonlőttek. A városban pánik támadt. Megostromolták a bankokat, úgy hogy kénytelenek voltak bezárni. Azt hiszik, hogy Olga királynő veszi át a régenséget a királyi trón betöltéséig. Konstantin királyt akit biztos, hogy visszahoznak. Svájcban tartózkodik, ahol igen sok üdvözlő levelet kapott.

Athén, nov. 18. (Nemzeti St. tel. jel.) A Havas ügynökség jelenti: Olga királynő át-

vette a régenséget. Venizelosz végleg visszavonult. Athénben befejezett ténynek tartják Konstantin király visszatérését. A Rallis által megalakított kabinet ma felesküdött. Az antant hatalmak utasították athéni diplomáciai képviselőket, hogy jelentsék ki, miszerint nem fogják beleegyezni Konstantin exkirály visszatérésébe.

Athén, nov. 18. (Nemzeti St. tel. jel.) Athénben november 25-én nagy tüntetés és zavargás volt. Londóni körökben azt hiszik, hogy nem Konstantin, hanem legidősebb fia, Sándor herceg foglalja el a görög trónt.

A cseh kormányválság

Prága, nov. 18. (N. St. t. j.) Massaryk elnök magához kéréte a pártok vezetőit s egész nap tárgyalat velük. Nincs kizárva, hogy új koalíciós kormány fog alakulni, amelyben valamennyi cseh párt képviselve lesz a baloldali szociálisták kivételével. A miniszterelnök a mérsékelt szociálisták közül lesz kiszemelve. Az egész kormányalakításból az tűnik ki, hogy a cseh politika észrevétlenül jobb felé kanyarodik.

Információ a népszövetség referensének

Genf, nov. 18. (Nemzeti St. tel. jel.) Dr. Várady Károlyt a Magyar Társadalmi Egyesületek Genfben időző kiküldöttjét fogadta a népszövetség politikai referense, akit a magyar kérdések komplexumáról kimerítően tájékoztatta a magyar kiküldött.

A Tisza-gyilkosság a polgári bíróság előtt

Budapest, nov. 18. (Nemzeti St. tel. jel.) Tudvalévő, hogy a Tisza-gyilkosság tettesei közül Dobót és Sztanykovszkyt halálra ítélte a hadbíró. A védők kifogást emeltek amiatt, hogy ezek felett a katonai bíróság mondott ítéletet. A katonai perrendtartás 40. paragrafusa kimondja, hogy ha vitás az, miszerint a vádlottak polgári vagy katonai személyek, a legfőbb hadbíró és a kir. Kuria 3 delegáltjából álló bizottság közös tanácskozáson dönt.

A legfőbb hadbíró most átiratban kéréste meg a kir. Kurit, hogy három bírót delegáljon a bizottságba.

Margolits vizsgálóbíró már befejezte a kihallgatásokat, átteszi az iratokat az ügyészhez, úgy hogy januárban megkezdhetik a főtárgyalást.

HIREK

Budapest

"bevételek" évfordulóját, augusztus negyedikét, nemzeti ünneppé avatták Bukarestben. Az oláh pópák hálaadó isteni üszteletet tartanak a napon, az iskolák szünetel és szavalattal fogják magasztalni, az oláh fáták cifra vigában kevélykedik el, a rablott koncon meghízott bojárok pedig mellüket veregetve dicsekszik el augusztus negyedikének óriási jelentőségét: Budapest bevételét. Azt a századok óta álmadozva várva várt napot, amikor az oláh hitványság végre erőt tudott venni a magyar becsületen és gyóltázatos alarcot öltve magára, rárohanhatott a védtelenül maradt nemzetre. Ezt a napot fojza megülni és megünnepelni az oláhok, "hős" nemzete törvényes keretek között, erről fognak hőskölteleményeket írni s erről fognak hetke dicsekvéssel beszélni Bukarestben mindaddig, míg a magyar ököl újabb dátumot nem ír az oláh naptárba — gyászfátyolos, vérszíros lángbetűkkel. Akkor sírds és jajgatás léssen majd Bukarestben és nem hivalkodó ünnepség...

— **Uj üzletvezetőhelyettes Debrecenben.** Budapestról jelentik, hogy a miskolci üzletvezetőségénél pár nap múlva személyi változások állanak be. Hír szerint *Kubányi* Árpád üzletvezetőhelyettest a debreceni üzletvezetőséghez helyezik át ugyanilyen minőségben.

— **Möve közlemény.** A Baksay-féle magyar-német nyelven írott kamattáblázatok kaphatók a gazd. ügyosztályban (Széchenyi-u. 10. sz.) A kamatszámítás leggyorsabb, leggyorsabb és legpontosabb módszere. Mindazoknak, kik a pénzügyi, kereskedelmi és ipari élettel bármiféle érintkezésben állanak, nélkülözhetetlen közikönyv. Ára bekötve 35 korona. Gazd. főnök.

— **Tengeriért fát.** Hajdu vármegye a fahőség enyhítésére rekompenzációs üzletet kíván kötni. A megye kapna ezer öl tűzfát és ezzel szemben adna 150 vagon tengerit. Az alispán felhívásban fordult a megye városaihoz és községeihez, hogy hány vagon tengerit adhatnának és hány vagon fát igényelnének.

— **A Szent Erzsébet egyesület szegényei** segélyezésére november 20-án, szombaton délután 5 órakor a kath. gimnázium dísztermében kulturdélután rendez. melynek műsora a következő: 1. Megnyitó beszéd. tartja dr. *Lindner* János püspöki helynök. 2. Műdalokat énekel *Grazell* Norbertné, zongorán kíséri *Révfy* Károly. 3. "A legszomorubb város" irta Szilágyi Béla, szavalja *Szűcs* Margit. 4. "Nők a szabad közműveltségben" szabad előadás, tartja dr. *Iványi* Béla egyetemi tanár. 5. Haydn sonata, hegedűn előadja *Piribauer* Ferenc, zongorán kíséri *Révfy* Károly. 6. Hymnus, éneklő a vegyes egyházi énekkar. Jegyek válthatók Antalffy könyvkereskedésében és este a pénztárnál.

— **Segély a katonák családjai részére.** A honvédelmi miniszter az 1899. évfolyamu bevonultak, nemkülönben a még az ezután bevonuló bármely korosztályhoz tartozó és 1920. év nov. 1-je előtt nősültek családtagjai részére, ha arra rászorultak, családi segélyt folyósít. A segély megállapítása végett az A-K betűvel kezdődő családi nevek nov. 24., L-Z betűvel kezdődő családi nevek nov. 25-én a katonai ügyosztálynál jelentkezzenek. Bővebbet a falragaszok mondanak.

— **Csözkén a bőszőrményi vörhenyjárvány.** Hajduböszörményben vörhenyjárvány, mely a Kálvineum internátusban lépett föl és a köteleos gondosság elmulasztása miatt terjedt el, mint azt a hivatalos vizsgálat is megállapította, már szünőben van, úgyhogy dr. *Losonczy* Álmos tiszti főorvos javaslatára az alispán megengedte, hogy az elemi iskolák IV., V. és VI. osztályait november 22-én megnyitassák. A többi osztályok megnyitására a főorvos később tesz javaslatot.

— **Kölcsön könyvtár** ismét megnyitott Antalffy könyvkereskedésében. Beiratkozni lehet reggel 8-tól d. u. 5-ig.

Csokonai Vitéz Mihály emlékezete

A Csokonai-kör emlékünnepe - Ünnepi színházi est

E hó 17-én szerdán volt Debrecen halhatatlan költője, a Kollégium kicsiny diákjából lett nagyevű poéta, Csokonai Vitéz Mihály születésének 157. évfordulója. A Csokonai-kör a költő emlékeztetésére szentelte a napot s ünnepi felolvasó ülést rendezett a református Kollégium dísztermében.

Délután 5 órakor már zsúfolásig megtelt a díszterem érdeklődő közönséggel.

Az ünnepi ülést a Kollégiumi énekkar nyitotta meg. Csokonai "A Tihanyi ekhóhoz" című költeményét énekelték el precíz összetanulással a közönség gyönyörűségére. Két számmal szerepelt még ezenkívül a Kollégiumi énekkar, amit a közönség osztatlan elismeréssel fogadott. A sikerben nagyrésze van a kiváló karmesternek, Mácsai Sándornak.

A megnyitó beszédet *Géresi* Kálmán elnök mondotta. Beszéde nem volt más, mint védőbeszéd a liberalizmus mellett és burkolt támadás a keresztényi kurzus ellen. Utána *Pap* Károly dr. egyetemi tanár olvasta fel mélyenszántó, gondos és sikerült tanulmányát, "Korhatások Csokonai költészetében." Megemlékezett Csokonairól, mint esztetikusról, filozofusról, majd a nyelvész Csokonairól. Bővebben foglalkozott Csokonai lírájával. Az érdekes tanulmány mindvégig lebilincselte a hallgatóságot s a végén sokat tapsolt a tudós professzornak.

Farkas Ida, a Csokonai Színház művésznője Csokonai két költeményét szavalta el művészi bizottsággal nagy siker mellett.

Dr. *Nagy* Zsigmond Horácius ódáiból olvasta fel fordításait.

Különösen az "Odi profanum vulgus és az Augustum pauperium" váltott ki nagy tetszést. A műsor utolsó, de talán legszebb száma *Zivuska* Andoré volt, aki saját költeményeit olvasta fel. Minden felolvasott versében mély hazafiságról tett tanubizonyosságot. A közönség minden egyes verse után tomboló tapsviharral adott tetszésének kifejezést. Az utolsó szám után a közönség egy szép irodalmi estély emlékével távozott.

Az este ismét a Csokonaié volt. A színházban gyűlt össze a közönség ünnepi előadásra, mely alkalommal színrekerült Csokonai vigjátéka: a híres "ösvegy Karmyóné". A szereplők, élükön Kardoss igazgatóval, mindnyájan művészetük javát nyújtották s a közönség nem egyszer nyílt színen tapsolt a szereplők művészetének és a szerző zenéjének. Nagy sikere

volt a dr. *Kőrösi* Kálmán egy felvonásos drámai képének, melynek a mai viszonyokra illő lelkes hangja és csodálatosan szép költői nyelvezete, tökéletes verselése osztatlan tetséget váltott ki. A szereplők közül különösen a végőráit élő költő-ábrázolója: *Bánhid*y nyújtott tökéletest. Az estét a Csokonai-kör új titkárának: dr. *Papp* Ferenc tanárnak szép előadása vezette be, melyben Csokonai költészetét ismertette és méltatta. E magvas tanulmány egy poétikus, szép részletét itt közöljük:

Tisztelt Ünneplő Közönség! Csokonai halála előtt négy évvel a következőket írja egyik levelében: "Irok a boldogabb maradéknak, irok a XX, vagy XXI. századnak, irok annak a bornak, amelyben a magyar vagy igazán magyar lesz, vagy igazán semmi sem."

Vajjon mi vagyunk-e az a megértő boldog maradék, melyről a költő álmódott: a mai magyarság-e az, amely igazán magyar, vagy igazán semmi sem?

A dicsőség, a halhatatlanság bizonyos reménységét valóban beváltotta az idő. A mai boldogtalan magyarság büszkeséggel vallja magának Csokonait, úgy érezzük, hogy a lélek, mely szeretetreméltó volt, az ajak, mely mezedes volt, nekünk is beszél! Ugy érezzük, vidám Bohémának regebéli királyfia, híres, nevezetes Csokonai Vitéz Mihály, hogy mi is mi is jósló, a mi időnkéről, a mi tépett magyarságunkról, a korról, melyben a magyar vagy igazán magyar lesz, vagy igazán semmi sem.

Noha fáradt a lelkünk, gondtól barázdált az orcánk, révetez a tekintetünk, a Te édes dalod mégis a szívünkbe lopózik.

Jajtól hangos a Te szép országod, erős férfiak szava sirásba török, hitetlen ember imádságba kezd, nagy a mi bánatunk, kibeszélhetetlen a mi panaszunk, nehéz a mi sorsunk és mégis mégis oly jól esik halatunk Téged: Földiekkel játszó Égi tünemény, Isten-ségnek látszó Csalfa, vak Remény!... Igen, édes magyar beszédünknek bűbájos mestere, az interno sötétjében járunk, alázatos fejünkre a gyász hamuját hintjük, bűnhődünk, meg nem bocsátható a mi vétünk, elprédáltuk atyáink örökségét! És mégis mégis a vezeklés köves utait járva, fülünkbe cseng messze távolságokról a Te éneked, lelkünk megpihen a trillákon a gráciák, muzsák világába, a Te világodba vágyakozik.

Csokonai Vitéz Mihály! A Te örökséget nem prédáltuk el!

Szállni fog az épségben, a mi fiainkra, leányainkra, talán arra a boldog maradékra, amelyről Te álmódta, amelyért mi orcánk verejtékével, lelkünk, testünk minden töre elmével küzdünk és küzdeni fogunk, hogy világosságba hasadjon a magyar éjszaka, s könnyel vérrrel áthatott országunk örömtől legyen hangos! Hiszen Te mondtad:

Él az Úr nemzetünk Istene,
Ki árva népének ismét megjelené.
Él az Úr és régi mennyedből kikelsz még
Borongós felhőkkel gyászoló magyar ég.
Nem soká földerül ősi dicsőséged
Ne félj! nagy nemzetem! ne félj! nem lesz véged!

— **Rákóczi-est** lesz december 13-14-én a Csokonai Színházban Hegedűs Pál altábornagy, Hubert Ottó és Szomjas Gusztáv főispánok védnöksége mellett. Színre kerül a "Regőci kis harang, Szávay Gyula két felvonásos korepé. Díszmagyar ruhás hölgyek és urak fogják a darab keretében a toborzót táncolni. Az estélyt Mikecz Gábor rendezi, a művészi rendezést Petrik József vállalta, míg a táncokat Ch. Perceel Karola tanítja be. A darabban ugyanazok szerepelnek, akik az Erdélyi lakodalomban. A tiszta jövedelem a menekültek karácsonya javára szolgál.

— **Hová viszi a feje az embert?** Furesa feljelentést tett a vámospécsi esondörörősn *Károlyi* Sándorné. A panasza az, hogy *Fagyal* Imre e hó 14-én déli 12 és 1 óra közt beverte az ablakát, bemászott a szobájába és lőfeküdt az ágyába — aludni. Bizonyosan nehéz volt a feje *Fagyal* gazdának. Mert am igen erős bor termelt az idén Vámospéresen és bár rühelik a gazdák a termést mennyiség dolgában, a minőség kitűnő, miként a fenti ábra is igazolja.

— **El Amerikába!** Kästenbaum Henrikné hajduböszörményi lakosnő utlevelet kapott Amerikába, ahová végkép kivándorol. Fehér holló! mily kár, hogy a többi itt marad!

— **A Petőfi-dalkör** választmánya e hó 19-én este 7 órakor a dalkör helyiségében ülést tart, melynek tárgya: dal- és táncestély tartása és egyéb folyó ügyek. A dalkör választmányi ülésére a tagokat ez uton hívja meg az elnökség.

— **Másfél vagon szén érkezett.** A város világitási vállalata szerdán mindössze másfél vagon szenet kapott. Ez oly csekélység, hogy a közvilágitást éppen csak hogy fenn lehet tartani, mert tartalékzén nincs.

— **Nincs államsegély.** Hajdúvármegye kavicsbeszerzésre államsegélyt és kedvezményes vasúti szállítást kért, de a kereskedelmi miniszter csak az utóbbit helyezte kilátásba, ellenben államsegélyt nem utalt.

— **Koszorúmegváltás.** Blattner Gyula 100 koronát juttatott hozzánk koszorúmegváltás címén a vagonlakó menekültek részére Steinberger Adolfné elhunyt alkalmából. Az összeget átutaltuk.

— **A fényüzési forgalmi adó** f. év dec. 1-én életbe lép. A kifüggesztett hirdetemény a városnál, községeknél és pü. hivatalokban részletes tájékoztatást nyújt. Kis és nagy kereskedők és iparosok akik fényüzési tárgyak eladásával foglalkoznak kötelesek bejelentéseiket a debreceni m. kir. pénzügyigazgatóságánál (I. em. 2. sz. ajtó tanácsterem) írásban vagy szóval november hó 30-ig megtenni. Az eltitkolást megrövidítést a törvény igen szigorúan bünteti. A kezelésben szükséges nyomtatványok az illetékes állampénztáraktól szerzendők be. M. kir. pénzügyigazgatóság.

— **Vesztett eb-marás.** Vámospéresen Malmos Eszter nevű kislányt vesztett kutya marta meg. Felszállították a Pasteur-intézetbe.

Pontosan ott legyen este 7 órakor a Vig-színházban Pintérek felléptével új műsor.

Rendőri hírek. Titokzatos halál: Mint tegnapi számunkban megírtuk a rendőrség Balla Antal 12 éves gyermek hullájának felboncolását rendelte el. Dr. Balkányi rendőrorvos felboncolta tegnap a hullát és megállapította, hogy a halál közvetlen oka nem mérgezés, de tüdő vizenyő volt. A szülők ellen gondatlanság címen eljárás indult meg. — **Öngyilkosság:** Juhász Sándor 18 éves lakás és foglalkozás nélküli fiatalember tegnap reggel marólugot ivott. A mentők a kórházba szállították. Tettének oka életlanság. Minthogy rongyokban járt eddig, a nemesszívű emberek figyelmét felhívjuk Juhász Sándorra, aki ha felépül újra rongyokban néz dideregve a tél kemény szemébe. — **Lopások:** Herskóvícs Ábrahám Hatvan-utcai kereskedő 70 láda scardiniájából 3 ládát, azonkívül almoszálitmányából mintegy 70 ezer korona értékű mennyiséget ismeretlen egyének elloptak. Csász János kereskedő Darabos-utcai lakostól 3 ezer korona értékű ezüst cigarettá tárcáját ismeretlen tettes ellopta. A rendőrség megindította a nyomozást az ismeretlen tolvajok ellen.

Törvénykezés

A hajdunánási nemzetőr. Megrögzött gonosztevő állott ma a törvényszék előtt. Tar Kálmán hajdunánási legény volt a vádlott, aki 1918 november óta — amikor a katonaságtól kiszabadult — kalandos és viszontagságos pályát futott meg. 1918 novemberében a hajdunánási nemzetőrség parancsnoka lett. A rendőrköt elbocsátotta, népgyűléseken szónokolt s olyan kijelentéseket tett, hogy ha nem veszik le a rangjelzést, csillagokat a tisztek, felgyújtja a községet!

Majd később a Polgári Kaszinóból, amelyben abban az időben a főmiparosok szakszervezete helyezkedett el, három gazdát: Jóna Sándort, Mirkó Imrét és Lovász Istránt kitasította.

Egy év múlva a csendőrök viselt dalgaiert leaktarták tartóztatni, Tar azonban az egyik csendőrt fellökte, a másik csendőrt, Pénzes Sándort pedig a saját kardjával megszurta. Azonban kárt nem tett benne, csupán a ruháját szakította fel. Ezután elfogták a csendőrök, megbilincseltek, de megszökött. Mátyás földön megint elfogták, de ismét elszökött, mert mint a mai tárgyaláson mondotta „nem kapott elég kenyert”. 1920. augusztusában aztán Budán véglegesen elfogták. — Ma felelt tetteiért a törvényszék előtt. Elnök Szuhányi Andor volt. A vádat Dr. Balogh István kir. ügyész képviselte.

Tar Kálmán kihallgatásánál méltatlankodva és mindvégig állhatatosan tagadott, de sokszor elszólta magát. A tanúk is mind bizonyították a vádat. A perbeszédok után a törvényszék 5 évi börtönrre és 700 korona pénzbüntetésre ítélte a kalandos nemzetőrt.

Valutárfolyamok

Budapest, nov. 18. (Nemz. St. tel. jel.) A budapesti tőzsdén ma a következő árfolyamokat jegyezték: Napoleon 13:30, dollár 4:55—60, márka 7:22—7:24, rubel 3:14, lei 760—7:10, szokol 600, korona dinár 15:40—15:30, lengyel márka 1:20, lira 18:20.

Dollárt és más idegen pénzt, aranyat, ezüstöt legelőlegérágában vesz **Simon György** DEBRECEN, Kossuth-u. 11.

Színház

A színházak és mozgószínházak közleményei. A Csokonai színházban pénteken és vasárnap a Paraszthűség, szombaton (C) hértelen az Ezüst sírly megy.

Vasárnap, 21-én délután Luxenburg grófja a Csokonai színházban mérsékelt helyárrakkal. Szigeti, Bodán, Récz Ada, Egyed, Szalma, R. Nádossy, Mátray játszanak a darabban. Kezdet 3 órakor.

Tip-Top-Top (a három jó madár). Burleszk komikus operette szkecs négy felvonásban. Két órán keresztül ugyiszólván dúlni fog a közönség a nevetéstől az Apolló kinema szkecs előadásán. Ezt a jöködvet Ligeti Lajos közkedvelt komikus fogja megszerezni utánozhatatlan humorával. Zilahy Gyula szintársulata idejében elsőrangú erőssége volt színházunknak Ligeti Lajos, kit azóta nem is tudunk elfelejteni. — Jegyelővétel az Apolló pénztáránál.

Nyomatott a lapkiadó Magyar Nemzeti Könyv- és Lapkiadóvállalat nyomdájában Debreczen, Ferencz József-út 59.

Gróf Monte Christo. Dumas világhírű regénye különleges sikert aratott a tegnapi bemutaton az Urániában. E nagy aranyu regény meseszövéssével lépést tart a film, mely a párisi Pathé filmgyár mesterműve. Jegyelővétel.

Lóth Il főszereplésével a Góg című öt felvonásos drámát mutatja be ma az Arany Bika mozi.

A két arcu asszony dráma öt felvonásban bemutatja az Apolló. Ebben a kitérő Star filmben Mattyasovszky Ilona játsza a kettős főszerepet, diadalt hozva a magyar filmművészetre. Jegyelővétel.

SPORT

Az intézőbizottság ülése. A Kerület intézőbizottsága tegnap este tartott ülésén a DTE—Nyiregyházi TVE közötti mérkőzés, — amely a NyTVE levonulása miatt az első felidőben 1:1-es eredmény után félbemaradt — újravaló lejátszását rendelte el. A DEAC övéssének pedig részben helyt adott. Ugyanis a DEAC megöyta a vasutasokkal szemben 4:2 elvesztett mérkőzését, mivel a vasutasok győztes góljaikat a sötétségben érték el. Az intézőbizottság 3:2 eredményrel a hátralevő 20 perc lejátszását rendelte el.

Bírókildés. A vasárnapi bajnoki mérkőzések vezetésére a következő bírókat küldte ki a bírőkildő bizottság: DMTK—DKASE Puskás Lajos (BAK) Szolnoki MTE—DVSC (Szolnok) Hegedűs György.

A fegyelmi bizottság ülése. Tegnap tartotta a kerület fegyelmi bizottsága is ülését, amelyben Held Lászlót (DEAC) tiszteletben viselkedéséért megdorgálta. Katz Imrét (NyTVE) 1 hónapra, Neumann Miksa (DMTK) játékost pedig 6 hónapra tiltotta el a nyilvános szerepléstől.

Kérem a névcsereére vigyazni!
Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy **kelmefestő** vegytisztító intézetem felvételi helyei **Egyházer 3.** és **Széchenyi-u. 18.** alatt van, hol elvállalnak az e szakmába vágó mindenféle komplikált ruhát, gyászesetben **24 óra** alatt festek
Tisztelettel **WACHA** kelmefestő, vegytisztító **Hajnal-u. 15.**

Hirdetmény

A Földesi Gazdasági Takarékpénztár Részvénytársaság felszámolásában igazgatósa közölni teszi, hogy a cég felszámol; egyszersmind felhívja a cég hitelezőit, hogy köveleéseiket e hirdetmény harmadik közzétételétől számított 6 hónap alatt érvényesítsék.

Kelt Földesen, 1920 nov. 16.

Földesi Gazdasági Takarékpénztár Részvénytársaság felszámolásában.

KERESEK 20—25 ezer koronára tőkét közszükségleti cikkek nagyban és kicsinyben forgalomba hozatalához. **Cím a kiadóban.**

Házárverési hirdetmény

A debreceni jótékony nőegylet kezelőse alatt álló Váradi-Szabó-féle Széchenyi-utca 6. sz. ház-as telek 1920. évi november hó 22-én (házonkeltő) d. u. 3 (három) órakor a nőegylet Péterfia-utca 78. számú árvaházában megtartandó nyilvános szöbéli árverésen örök áron eladatik.

Kikiáltási ár: 760000 korona. Bamatpénzül leteendő az árverelő bizottság kezéhez készpénzben 180000 korona.

Részletes árverési feltételek a kollégiumban a számvevői vagy ügyészi hivatalban megtekinthetők.

Debreczen, 1920 nov. 15.

Dr. Ádor Dániel, nőegyleti ügyész. **Varga Pál,** nőegyleti ellenőr.

Temetkezési vállalat

Tulajdonos **Sztupka Lajos** Béké-gyula. 50 év óta fennálló nagyszabású üzlet felszereléssel eladó.

Uj találmány! Uj találmány!
Jó háziasszony Ön? Ha igen akkor vegyen „Diadal” kézimósógépet, mely hófehérre mossa a ruhát és nem szakítja, telényi szappant fogyaszt és csak 23 koronába kerül egy darab. Törv. védve. Viszont-eladónak árengedmény! Ügynökök kerestetek. Kapható Blattner József cégnél Debreczen, Csapó-u. 1.

APRÓ HIRDETÉSEK.

EGY ÜGYES

kifutó firt magas díjazással azonnal felvesz a FÉHER ÚJSÁG kiadóhivatala Varga utca 1. szám.

Takarítónő

nár napi munkára felvételt lakástakarításhoz. Jelentkezhetni a kiadóban

Aranyért

fizetek grammjéért 110 koronát Arany Bika bérház Krámer

Gyermektelen

házaspárnál mint minden családtag azonnali alkalmazást talál házi teendők elvégzésében jártas középkorú nő. Menekültek előnyben részesülnek Honvéd-u. 14.

Mosást

vállal menekült asszony. Címe: Somogyi Gyuláné Salvátor barak.

Rizkancsok

felvételnek fix fizetéssel és jutalékkal **lapunk kiadóhivatalában**

Koros Sándor

1871-es évben született Piac-u. 99. Saját készített elegáns férfi öltönyök kaphatók.

Aranyat

mindenfélé ezüstöt, brülánsot, gyöngyöt vesz — Steiner Mihály Hatvan-u. 2. szám 1. emelet

Mosott rongyot

keresek mintegy 15—20 kilót megvételre. Megkereséseket a kiadóba.

Favágót

keresek, mintegy 3 óra felvágáshoz. Címem meg tudható a kiadóban.

RÓPAPIR

fehér irodai és fogalmi eredeti csomagokban kapható lapunk kiadóhivatalában.

Wertheimcassa

5. számú eladó Farkas Goldbergernél Hunyadi-utca 17.

Kőváry és Altmann

szűcsök, Piac 42. Pannónia épület. Bármilyen e szakmába vágó munkákat pontosan és jutányosan készítenek.

Elcserelelnek

nagy gramofont 28 lemezzel használható varrógéppel Vigkedvű Mihály-utca 40.

Forgács István

műorás Bádagos-u.

Belépésre keresünk

ügyes jó megjelenésű fiatal embert

expeditornak és üzletszerzőnek

fix fizetés és jutalék mellett. Az állás mielőbb elfoglalandó. — Gyakorlottak előnyben részesülnek. — Je jelentkezni lehet lapunk kiadóhivatalában.

LENGYEL Fest, tisztít

Készíték gallérokat, kőszelöket, ingeket pontos és szelid árban. **mindennemű férfi és női ruhákat, gummikabátot minden színre 8 nap alatt** **CSAP U. 95. Pacsirta-u. sarok** Felvételi hely Piac-utca 63. s. mosoda.

Hirdetését

d u. 2 óráig adja be a

Hajduföld

kiadóhivatalába (Piac-u. 59.) ha azt akarja, hogy másnap

ezren és ezren : olvassák. :